

هم‌افزایی آموزشی در برنامه‌های شهروندی

سرهنک علی همه‌خانی، معاون فرهنگی و اجتماعی فرماندهی انتظامی تهران بزرگ می‌گوید: «با تعامل و همکاری ایجاد شده میان سازمان‌ها و ارگان‌های مختلف در موضوع آموزش شهروندی، توانسته‌ایم به نتایج مطلوبی در هم‌افزایی اجتماعی در حوزه آموزش‌های شهروندی در ابعاد مختلف دست پیدا کنیم؛ اتفاقی که منجر به افزایش ضریب موفقیت برنامه‌های آموزشی پایتخت شده است.» وی اضافه کرد: «افراد باید در حال آموزش دادن باشند یا آموزش دیدن، زمینه‌ساز نزدیکی دستگاه‌های آموزشی و اجتماعی به یکدیگر شده است که این اتفاق سرعت تأثیرگذاری تغییرات آموزشی در لایه‌های اجتماعی را دوچندان کرده است.»

در دوره اخیر مدیریت شهری، تعامل با ارگان‌های دیگر از نقاط قوت شهرداری محسوب می‌شود

آموزش مکان‌محور پایه آموزش‌های شهروندی

رئیس حوزه هنری کودک و نوجوان سازمان تبلیغات اسلامی بر این باور است که در دوره کنونی مدیریت شهری اتفاقات مثبتی در راستای افزایش تعاملات بین‌بخشی میان شهرداری و ارگان‌های دخیل در حوزه فرهنگی و اجتماعی در شهر تهران در راستای افزایش کارآمدی فعالیت‌های آموزشی پایتخت به انجام رسیده است. علی‌جان‌باز بر این باور است که با اجرای برنامه‌های آموزش‌محور در شهرداری تهران، این برنامه‌ها از حالت جنگ به مجموعه رویدادهای آموزشی هدفمند تبدیل شده است؛ اتفاقاتی که توانسته در کنار خلق ساعاتی خوش برای شهروندان، آنان را با مفاهیم آموزشی در قالب‌های هنری آشنا کند؛ اتفاقاتی که وقوع‌شان در برنامه‌های مدیریت شهری پایتخت کم‌نظیر و بلکه بی‌نظیر بوده است.

بهترین عنوان برنامه‌ای که شما در این دوره از مدیریت شهری از آموزش‌های شهروندی دیدید، کدام برنامه بوده است؟

رفتار قرارگاهی در این دوره از مدیریت شهری از اهمیت بسیاری برخوردار شده است. در حوزه آموزش نیز رفتار قرارگاهی شکل گرفته است؛ به این معنا که در این دوره، اداره کل آموزش‌های شهروندی با یک رفتار قرارگاهی و مشارکتی با سایر دستگاه‌ها، گروه‌ها و مجموعه‌های دولتی و غیردولتی تعامل کرده است. این رفتار در نوع خود بسیار ارزشمند است؛ چراکه سبب شده مدیریت شهری با نگاه تعاملی با دیگران نسبت به برطرف کردن مسائل شهری اقدام کند. در ۳ سال اخیر، این تعامل در نگرش‌ها منجر به افزایش ظرفیت‌های کاری و توسعه ارائه خدمات در ابعاد مختلف و نیز گره‌گشایی از بسیاری چالش‌های دیرینه در این حوزه شده است.

اگر بخواهید مهم‌ترین اقدامات را نام ببرید به کدام موارد اشاره می‌کنید؟

یکی از اقدامات برجسته که در راستای تعامل با بخش‌های بیرون از شهرداری در دستور کار اداره کل آموزش‌های شهروندی بوده است، مشارکت مؤثر اداره کل آموزش شهروندی در اجرای پروژه پوشش کتابخوانی «هیس طوری» بوده است. در این پوشش، مدیریت آموزش شهروندی با اجرای مشارکتی و تعاملی برنامه با بخش‌های دیگر تلاش کرد در مسیر

تعالی بخشی یک پروژه بزرگ شهری و ملی نقش مؤثری داشته باشد. پوشش «هیس طوری» به‌عنوان بزرگ‌ترین پروژه کتابخوانی نوجوانان ایران بود که با همت اداره کل آموزش شهروندی و سایر نهادهای مؤثر چون وزارت آموزش و پرورش برگزار شد و توانست انتظارها از خود را به‌خوبی برآورد کند.

اثرگذاری برنامه‌ها را در جامعه هدف چگونه می‌بینید؟

اثرگذاری برنامه‌ها زمانی که دارای قصه، بازی و نقش‌پذیری هستند به بیشترین میزان خود می‌رسد و از حالت جنگ به مجموعه برنامه‌های هدفمند تبدیل می‌شوند. در این حالت، هنرمندان به جهت اینکه تنها پروژه خود را به نتیجه برسانند، بلکه برای تأثیرگذاری بیشتر، هنر خود را عرضه می‌کنند تا نقش بیشتری در جهت دادن به افکار مخاطب ایفا کنند. از سوی دیگر، باید به گسترش جامعه مخاطب در انتخاب محل‌های اجرای پروژه‌های آموزش شهروندی توجه کرد تا اثرگذاری مداوم در جامعه هدف به بیشترین حد ممکن برسد. این یعنی نباید مجموعه‌ای از برنامه‌های غیرهدفمند و غیرمتمم‌کننده وجود داشته باشد که فقط به جهت اینکه اصطلاحاً گزارش عملکرد تکمیل شود، برگزار شوند. همچنین باید زمانی که به سمت هدفمندی در محتوا پیش می‌رویم، در تمام جنبه‌ها اثرگذاری در برنامه‌های اجرا شده در جامعه هدف را بیشتر کنیم.

تغییر رویکرد آموزش شهروندی در ۳ سال گذشته

مهم‌ترین تفاوت نگرشی که در برنامه‌های تدوین شده مدیریت کنونی شهری پایتخت اتفاق افتاده است، نسبت آموزش‌های شهروندی با مکان‌های برگزاری آموزش به افراد است. به‌عنوان نمونه محله‌هایی که به‌عنوان محله‌های دوستدار کودک انتخاب شده‌اند دارای ویژگی‌های خاصی نسبت به محله‌های دیگر در موضوع کودک هستند. برنام‌هایی مانند نوروز هم با این نوع نگاه طراحی و اجرا شده است. این روند موضوعی است که در طول سال و در اجرای برنامه‌های مختلف دنبال شده است. موضوع حائز اهمیت در اجرای برنامه‌ها این است که تمام رویدادهای برگزار شده به جهت اینکه ساختار محتوایی دارند صرفاً جنگ نیستند، بلکه به دلیل تحت‌تأثیر قرار دادن مکان‌های خاص توانسته‌اند بر مخاطبانی که دارند، اثر آموزشی، اجتماعی و فرهنگی بر جای بگذارند.

سالاری پور
شهردار سابق
منطقه ۱۶

آموزش شهروندی محور توسعه شهر است

آموزش شهروندی همواره یکی از مسئولیت‌های زیربنایی مدیریت شهری در حوزه فعالیت‌های فرهنگی و اجتماعی محسوب می‌شود؛ آموزشی که می‌تواند به فرهنگ‌پذیری هر چه بیشتر شهروندان کمک شایانی کند و علاوه بر آن، روحیه مشارکت‌پذیری و مطالبه‌گری را در آنها تقویت کند. در منطقه ۱۶ تهران که از آن به‌عنوان دارالشهدای دانش‌آموزی پایتخت یاد می‌شود، روحیه مسئولیت‌پذیری از سنین دانش‌آموزی وجود داشته و این مهم همواره سرمشق و الگوی دیگر دانش‌آموزان در مناطق و محله‌های همجوار با تکه شانزدهم پایتخت بوده است.

از آنجا که روحیه مطالبه‌گری یکی از پیش‌نیازهای قبول مسئولیت‌های اجتماعی است، اداره آموزش‌های شهروندی این منطقه با ایجاد کارگروه‌های تخصصی برای کانون نوجوانان، این مهم را بین سنین نوجوان با اجرای برنامه‌های متنوع و جلب مشارکت و همراهی با مجموعه‌های درون و بیرون از شهرداری تهران دنبال کرده است. در راستای اجرای برنامه‌های مطالبه‌گرانه، برگزاری همایش بزرگ نقش‌ها و مشق‌های اجتماعی، همایش فاتحان قله‌ها، همایش سواد رسانه، کنگره شهدای دانش‌آموز، اردوی بازی و رویدادها و مراسم دیگر به‌گونه‌ای برنامه‌ریزی شده است تا نسل‌های بعد در ایفای مسئولیت اجتماعی خود ابتدا با نقش‌های خود آشنا شده و بعد از آن راز مدیران شهری مطالبه کنند.

منطقه ۱۶ در پیشبرد اهداف بلندمدت همواره نقشی پیشروان برعهده داشته است. مدیریت شهری در تکه شانزدهم پایتخت بر این باور بوده است که برای تحقق اهداف مدیریت شهری، همواره باید آموزش را محور امور خود قرار دهد؛ از این‌رو، باید به این نکته توجه داشت که هر قدر بیشتر بتوانیم در ایجاد فعالیت‌های مفید اجتماعی در راستای آموزش و ارتقای دانش شهری متمرکزتر عمل کنیم، بیشتر و بهتر می‌توانیم در سال‌های آتی اقدامات بزرگ‌تر و مؤثرتری را به کمک شهروندان برای شهروندان به انجام برسانیم.

بدون تردید مسیر رشد و پیشرفت جامعه تنها از راه آموزش و ارتقای دانش عمومی و شهروندی می‌گذرد؛ از این‌رو، هر اندازه در حوزه آموزش‌های شهروندی سرمایه‌گذاری شود، در آینده شاهد به‌ثمر رسیدن این سرمایه‌گذاری و کاهش مشکلات مدیریت شهری در اداره امور شهر خواهیم بود.

آموزش شهروندی نیازمند محتوای مناسب

نکته مهمی که در حوزه آموزش شهروندی پیشنهاد می‌شود این مورداست که خط سیر محتوایی نباید در آموزش شهروندی از بین برود. این به‌معنای آن است که اداره کل آموزش‌های شهروندی نباید به مجموعه برگزارکننده رویدادهای غیرمتصل تبدیل شود. معتمد اهداف آموزش‌های شهروندی هنگامی محقق می‌شود که شاکله اصلی خود را که محتواساز در تمامی بدنه‌ها از قبیل طراحی، اجرا، انتخاب محل، بر خوردار جامعه مخاطب و دربرگیرندگی جامعه مخاطب جاری کند. این رویکرد به‌معنای آن است که اگر برنامه‌ای برای گروه سنی کودک و نوجوان در منطقه یک طراحی می‌شود، مشخصاً نمی‌تواند در سایر مناطق کارکرد و تأثیرگذاری را که در منطقه یک داشته است داشته باشد. باید این موضوع را در نظر گرفت که زیست‌فرهنگ مردم هر منطقه پایتخت با منطقه دیگر تفاوت دارد؛ از این‌رو، باید برنامه‌ها در هر منطقه به شیوه‌ای تأثیرگذار و متناسب با نیاز آن منطقه اجرا شود. در طراحی و اجرای برنامه‌های اداره کل آموزش‌های شهروندی به این مهم توجه شده و به شکل جدی مطالعات مفصلی صورت گرفته است تا براساس نگاه و نظر مردم و براساس مقتضیات منطقه برنامه‌ها طراحی و اجرا شود.

